

Farkas Tibor PhD hallgató,
Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék

A polgári perrendtartás változása a 2009-es esztendőben

A polgári perrendtartás szabályait a 1952. évi III tv. szabályozza (a polgári perrendtartásról továbbiakban Pp.). A törvény célja a bírósági útra tartozó polgári ügyekben az érdekeltek között keletkezett jogviták keretének meghatározása. A törvény tárgyi hatálya kiterjed a polgári jogi, családjogi, munkajogi, jogvitákra is. Továbbiakban a Pp. szabályai szerint kell elbírálni a közigazgatási határozatok törvényességének felülvizsgálatát, valamint a közjogi természetű jogvitákat is.

A Polgári perrendtartás több mint 50 éves törvény, amelyben kb. 20 évig nem történt jelentősebb módosítás, 1972-től viszont folyamatos módosítások történtek. A jelenlegi módosítás a 12. novella (2008. évi XXX. Tv.). A módosítások döntő része 2009. január 1. napjától lép hatályba, de vannak olyan rendelkezések, amelyek ennél korábban, illetve ezen időpontot követően lépnek hatályba. 2008. július 1-től léptek hatályba a tanúvédelemmel kapcsolatos rendelkezések, míg a módosítás döntő része 2009. január 1-től lép hatályba. Végül 2009. július 1. napjától lépnek hatályba az általános meghatalmazásra vonatkozó szabályokban bekövetkezett módosítások, a fizetési meghagyás elektronikus úton történő beadására és elintézésére vonatkozó szabályok valamint a tárgyaláson történő felvételkészítés szabályai.

Általánosságban elmondható, hogy a Pp. jelenlegi módosításának célja az eljárások és ezen belül is elsősorban a gazdasági perek gyorsítása volt. A végül hatályba lépett módosítás elég sokat enyhült az első indítványokhoz képest, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az első indítványok szerint külön fejezetet alkottak volna a gazdálkodó szervezetek közötti perek.

A módosítás már felületes áttekintés esetén is felvet néhány problémát, ilyen az azonnal szembe tűnő fogalomhasználat, mely szerint a törvény a „*gazdálkodó szervezet*”

kifejezést használja, holott az új polgári törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) a „*vállalkozás*” fogalmát fogja használni. Talán célszerű lett volna ezen fogalmak egységesítése az anyagi és az eljárási jogban, ez azonban jelenleg még elmaradt.

Nézzük továbbiakban a módosítás fő irányvonalát, amelyeket I- XIV. pontban foglalkok össze:

1. Képvisellett és a kötelező jogi képvisellett kapcsolatos szabályok változása. (Pp.73.§)

1.1. Általános meghatalmazás

A módosítás értelmében nemcsak jogi személy, hanem természetes személy és jogi személyiség nélküli gazdasági társaság is adhat általános meghatalmazást.

Eredetileg az volt az elképzelés, hogy az általános meghatalmazás az ország minden bíróságára kiterjedt volna és egy elektronikus közjegyzői nyilvántartás valósult volna meg az általános meghatalmazások nyilvántartásáról. Végül ezt elvetették, de sajnálatos módon a törvény indoklásában továbbra is benne maradt a közjegyzői elektronikus nyilvántartásra való utalás

1.2. Lényegesen bővült a kötelező jogi képvisellett köre (Pp. 73/A.§)

Kötelező lett a jogi képvisellett a megyei bíróság I. fokú hatáskörébe tartozó, jogi személy cégek egymás közötti pereiben a jogi személy cég számára a per minden szakaszában (a perorvoslati eljárás során is).

A jogi személy cégek megyei bírósági hatáskörbe tartozó pereiben a felek többsége jelenleg is jogi képvisellett igénybevetellettel jár el. A jogi képvisellett jellemzően növeli a felek szakszerű közreműködését, a bíróság munkáját megkönnyíti, így hozzájárulhat a per gyorsabb és hatékonyabb befejezéséhez. Ebből kiindulva jogi személy cégek tekintetében kötelezővé tették, hogy a megyei bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó egymás közötti pereiben jogi képvisellett bízsanak meg. Ezen kötelezettség a természetes személyeket akkor sem érinti, ha pertársként vagy beavatkozóként részt vesznek jogi személyek közötti perben.

Kötelező jogi képvisellett esetében a jogi képvisellett hiányának a jogkövetkezménye az, hogy a jogi képvisellett nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozatai hatálytalanok, mégpedig a kezdetektől fogva hatálytalanok. Éppen ezért a Pp. előírja, hogy a bíróságnak kötelezően tájékoztatni kell a feleket a kötelező jogi képvisellettéről. Konkrét jogkövetkezmény

attól függ, hogy a jogi képviselő a perorvoslati eljárás során vagy az alapeljárásban szükséges kötelezően, illetve attól, hogy a jogi képviselő a felperesnek, avagy az alperesnek kötelező-e.

Ha jogi képviselővel a perorvoslati kérelmet előterjesztő félnek kell rendelkeznie, akkor a hiány következménye az, hogy a bíróság a perorvoslati kérelmet elutasítja. Ugyancsak elutasítja a perorvoslati kérelmet a bíróság, ha a megszünt jogi képviselőtől a pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik. Ha jogi képviselővel a felperesnek kell rendelkeznie, akkor a bíróság a keresetlevél megvizsgálása körében hiánypótlásra hívja fel és ha ennek nem tesz eleget, vagy ha a megszünt jogi képviselő pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a bíróság a pert megszünteti. Ha a jogi képviselővel az alperesnek kell rendelkeznie, úgy a jogi képviselő hiányának következménye az, hogy az alperes nyilatkozata hatálytalan és az alperest úgy kell tekinteni, mint aki nyilatkozatot egyáltalán nem tesz.

A Pp. 73/C § meghatározza azt is, hogy kit kell jogi képviselőnek tekinteni a kötelező jogi képviselő körében. Fontos tudni, hogy azokban a perekben, ahol kötelező a jogi képviselő, a jogi képviselőre kötelezett fél nevében ügyvédjelölt jogi képviselőként nem járhat el. Azonban ez nem zárja ki azt, hogy az ügyvédjelölt olyan felet képviseljen, akinek nem kötelező a jogi képviselő. Így jogi személy céggel szemben természetes személyt vagy betéti társaságot képviselhet ügyvédjelölt is.

Ki kell emelni továbbá, hogy ha a jogi személy törvényes képviselője maga is rendelkezik jogi szakvizsgával, akkor saját ügyében maga is eljárhat, a jogi személy jogi szakvizsgával rendelkező törvényes képviselője tehát maga is képviselheti a szervezetet a bíróság előtt olyan ügyben is, amelyben a jogi képviselő kötelező.

A jogi képviselő kötelező akkor is, ha a megyei bíróság I. fokú hatáskörébe tartozó pereknél csak az egyik fél jogi személy cég, de ebben az esetben csak a jogi személy cégnek kötelező a jogi képviselő, a másik természetes személy félnek nem.

A kötelező jogi képviselő bővítésével remélhetőleg eléri a törvényhozás a perek gyorsítását, a bíróság munkájának könnyítését a szakszerű közreműködők által.

2. A perköltség viselése (Pp. 80. §)

Újítás, hogy a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére perlekedő fél a per eredményére tekintet nélkül kötelezhető a közvetítői eljárásban a másik fél által fizetett költségek megfizetésére. Ezen szabály alól egyetlen kivétel van, ha a pert indító fél kizárólag

a megállapodásban vállalt kötelezettség nem teljesítése miatt fordul a bírósághoz és a megállapodásban foglaltaktól eltérő igényt nem kíván érvényesíteni.

Ezen rendelkezés indoka, hogy a közvetítői eljárásban megállapodó feleket a megállapodásban vállaltak betartására ösztönözze és ezzel elkerülhető legyen bíróság bevonása a jogvitába, amely hatására remélhetőleg csökken a bíróságok leterheltsége.

A jogalkotó kiterjeszti a fenti rendelkezését a békéltetőtestületi eljárásban határozattal jóváhagyott egyezség útján rendezett fogyasztói jogvita tárgyában indított perekben is.

Ugyancsak fontos tudni, hogy a per eredményére tekintet nélkül kötelezheti a bíróság a jogi személy gazdálkodó szervezet alperest, a perben felmerült összes költség, vagy egyébként a felperes által viselendő költségek egy részének viselésére, ha az alperes a per előtti egyeztetésre előírt kötelezettségének indokolatlanul nem tett eleget.

3. Költségmentesség (Pp. 84. §)

2009. január 1.-től kizárólag természetes személyt illethet meg költségmentesség, beleértve az illeték-feljegyzési jogot is. A gazdálkodó szervezetek tehát nem jogosultak ezekre.

4. Kézbesítési megbízott (Pp. 100./A §)

A külföldi fél részvételével zajló pereskedés egyik legproblematisabb része a külföldre történő kézbesítés. Több ország - így például a Benelux államok, Franciaország, Amerikai Egyesült Államok - tér át magánvállalkozások igénybevételel történő kézbesítéshez, ez azonban azt eredményezi, hogy a kézbesítés költségei a hagyományos úthoz képest lényegesen magasabbak, amely az államot terheli. A másik probléma, ami felvetődik a külföldre történő kézbesítéssel az, hogy lényegesen meghosszabbíthatja az eljárást. Problémát vet fel továbbá, hogy előfordul az is, hogy a fél egyszerűen elvész a bíróság és ellenfele látóköréből, akinek felkutatása a nagy távolság miatt számottevő nehézséggel jár.

Mindezen problémák kiküszöbölésére több - így Lengyelország, Németország, Ausztria, Svájc - kötelezővé teszi a perben részt vevő külföldön lakó fél számára, hogy a perindítás után záros határidőn belül kézbesítési megbízottat jelöljön meg.

A kézbesítési megbízott és megbízója közötti kapcsolattartás magánszemélyek közötti érintkezésnek minősül, így arra a hivatalos iratok külföldi kézbesítésére vonatkozó alaki

kötöttségek nem irányadóak, így a megbízott akár faxon, e-mail-ben vagy telefonon is értesítheti megbízóját az általa átvett iratról és annak tartalmáról. Arra az esetre, ha a kézbesítési megbízott a tevékenységét nem megfelelően végzi - nem vagy csak késedelmesen tájékoztatja megbízóját az átvett iratokról - úgy ennek következményeit a perben megbízója viseli, azonban igénye keletkezik a megbízottal szemben, akivel az esetleges károkozása miatt a polgári jogi pert indíthat.

A perek gyorsítása érdekében a Pp. módosítás is bevezeti a kézbesítési megbízott intézményét arra az esetre, ha a peres felek valamelyike nem rendelkezik belföldön lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel, és nincs magyar címmel rendelkező meghatalmazottja sem. Korábban rengeteg időt vett igénybe a külföldi kézbesítés és ez jelentősen elhúzta a perek időtartamát. A kézbesítési megbízottal a törvény kézbesítési vélelmet állít fel, úgy tekinti, hogy a kézbesítési megbízottnak szabályszerűen kézbesített iratot a fél a kézbesítést követő 15. napon megismerte.

A szabályozás mikéntje az egyes peres feleknél az alábbiak szerint alakul:

A felperesnek a keresetlevélben kell megjelölnie a kézbesítési megbízott nevét, és címét, továbbá csatolni kell teljes bizonyító erejű magánokiratba, vagy közokiratba foglalt megbízási szerződést.

Az alperest a bíróság a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg hívja fel a kézbesítési megbízott megjelölésére. Ennek az alperes legkésőbb az első tárgyaláson köteles eleget tenni.

Ha a felperes nem jelöl meg kézbesítési megbízottat, úgy a bíróság az első tárgyalásra szóló idézéssel együtt felhívja, hogy 30 napon belül, de legkésőbb az első tárgyaláson jelentse be a kézbesítési megbízottat.

A kézbesítési megbízott bejelentése elmulasztásának elég súlyos a jogkövetkezménye, nevezetesen a bejelentést elmulasztó fél részére az iratot hirdetmény útján kell kézbesíteni.

A szabályozás hibája lehet, hogy ez nem alkalmazható az első tárgyalásra szóló idézésnél, és a keresetlevél alperes részére történő kézbesítésénél. Ezekre továbbra is a rendkívül hosszadalmas külföldi kézbesítést kell alkalmazni, amely kiküszöbölése a jövő feladata lesz.

Ki kell még emelni, hogy a gazdasági társaságok működésével kapcsolatos perekben a bíróság hivatalból veszi figyelembe a cégjegyzékbe bejegyzett kézbesítési megbízottat, azonban a kézbesítési meghatalmazott megjelölése a cégjegyzékben csak lehetőség és nem kötelező elem.

A törvény meghatározza azt is, hogy ki lehet kézbesítési megbízott:

magyarországi lakóhellyel, vagy székhellyel rendelkező természetes, vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, valamint különösen ügyvédi iroda, vagy ügyvéd.

5. A határidők számításának módosulása (Pp. 104./A §)

A bíróságokon „szokásjoggá” vált törvénykezési szünet intézményét jogszabály nem szabályozza, az a kialakult gyakorlat hogy július második felétől augusztus 20. napjáig a bíróságok működése szünetel.

A törvény, tekintettel az új szabályozásra, mely szerint a kis értékű perekben nagyon rövid határidők kerülnek megállapításra (lsd.: XVI pont), bevezeti a törvénykezési szünet fogalmát azzal, hogy kimondja, a július 15-től augusztus 20-ig terjedő időszak nem veendő figyelembe a határidők számításakor.

A törvénykezési szünet jelenlegi gyakorlata csak a bíróságoknak kedvezett, és külön szabály híján a felekre vonatkozó határidők ugyanúgy telnek, így a polgári eljárás kiszámítható működése érdekében szükséges a törvénykezési szünet törvényi szabályozása, a felekre is kiterjedő hatállyal. Ki kell emelni, hogy eltérően szabályozza ezt a törvény aszerint, hogy a határidő napokban, hónapokban, vagy években van megállapítva.

A határidők szünetelése azonban nem alkalmazható soron kívüli eljárások esetén, az előzetes bizonyításban, a végrehajtási perekben, ha a felek ezt közösen kérték, vagy ha a törvény ezt kizárja.

6. Az iratok megtekintésére, és másolat kérésre vonatkozó szabályok változása (Pp 119.§)

Lehetőség van arra, hogy a felek és a perben résztvevő egyéb személyek azt kérjék a bíróságtól, hogy a perirat elektronikus másolatát az általa megjelölt e-mail címre továbbítsa a bíróság, abban az esetben, amennyiben az iratról a kérelmezőnek másolat adható és az irat elektronikus okiratként vagy papírirat elektronikus másolataként a bíróságnál rendelkezésre áll. Az ilyen másolatért illetéket nem kell fizetni. Problémát vet fel a vidéki kisebb bíróságokon a technikai megvalósítása, azonban ha megvalósul, nagy könnyebbséget jelentene a peres feleknek.

Újítás továbbá, hogy az ítéletről és az alsóbbfokú bíróságot új eljárásra utasító végzésről a per jogerős befejezését követő 3 hónap eltelte után bárkinek anonimizált másolat adható, oldalanként 300,-Ft, de maximum 5.000,-Ft illeték ellenében, amely fedezi a bíróságok többletfeladatának megvalósításával kapcsolatos költségeket.

Ma még nem megoldott azon kérdés, hogy az ügyben érintett harmadik személy az iratokba betekinthessen, ugyanis a Pp. jelenleg csak a felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői részére biztosítja az iratbetekintés jogát.

7. A keresetlevél tartalma (Pp 121. §)

A módosítás értelmében nem kell kötelezően beleírni a keresetlevélbe az arra történő utalást, hogy volt e közvetítői eljárás. Csak akkor kell nyilatkozni a közvetítői eljárásra a keresetlevélben, ha volt ilyen közvetítői eljárás a perindítás előtt.

8. A per előtti kötelező egyeztetés (Pp 121/A §)

A jogviták rendezésének leghatékonyabb módja az egyezség, erre kívánják terelni a Pp. jelen pontban meghatározott rendelkezései. Az egyeztetés előnye, hogy formailag kötetlen, rövid idő alatt megoldást nyújthat és költséghatékony. Jobban megőrizhető a jó üzleti viszony is, ha egyezséggel és nem hosszú pereskedés után bírósági határozattal zárul a jogvita. Európában – Angliában, Németországban, és még számos országban – igyekeznek a peren kívüli vitamegoldást előtérbe helyezni, amelytől az ügyek számának csökkenését és a bíróság hatékonyságának növelését várják.

A módosítás a jogi személy, gazdálkodó szervezetek egymás közötti jogvitáiban a keresetlevél benyújtása előtt kötelező egyeztetést rendel el, amely visszanyúlik az 1993 január 1-je előtt hatályban volt szabályozáshoz megfelelő módosításokkal. Ennek lényege az, hogy a perindítás előtt a feleknek meg kell kísérelniük a jogvita peren kívüli elintézését. A törvény előírja, hogy a fél a vitás kérdésben elfoglalt jogi és ténybeli álláspontjait a bizonyítékok előadásával, okiratok, bizonyítékok csatolásával közölje a másik féllel, akinek arra 15 napon belül részletes választ kell adnia az ellenbizonyítékok csatolásával.

A törvény szerint ez az eljárás csak akkor mellőzhető, ha a felek a közöttük felmerült véleményeltérésről közös jegyzőkönyvet készítenek.

A felperesnek a keresetleveléhez csatolnia kell az előzetes egyeztetéssel kapcsolatos összes okiratot, de ha nem történt válasz az alperes részéről, úgy elég azt igazolnia, hogy megkísérelte a jogvita peren kívüli elintézését. A törvény előírja, hogy a peren kívüli egyeztetés iratainak mit kell kötelezően tartalmaznia.

Fontos tudni, hogy a fenti kötelező egyeztetést nem kell alkalmazni a 60 napnál nem hosszabb határidejű keresetindításoknál, továbbá a törvény IV. részében meghatározott különleges eljárásokban, valamint a fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárásokban.

Kritikaként fogalmazható meg egyes jogalkalmazók szerint az hogy a törvényszöveg nem elég pontos és egzakt, olyan hatást kelt, mintha valamilyen kommentár lenne csupán. Már az is problémát vet fel, hogy a peres eljárást szabályozó Pp. a per előtti időszakra különböző határidőket és kötelezettségeket ír elő. Egyes vélemények szerint a szabályozás olyan hatást kelt, mintha a bíróság a saját feladatát róná már a per előtt a vitatkozó gazdasági társaságokra.

A törvény szerint a Pp. fenti rendelkezése a jogi személy gazdálkodó szervezetek egymás közti pereiben alkalmazandó, de nemcsak a megyei bíróságon, hanem a városi bíróság előtt is.

Ki kell emelni, hogy a Pp. 124. §. (2) bekezdése elég súlyos szankciót fűz a per előtti egyeztetés elmulasztásához, tekintettel arra, hogy kimondja, hogy amennyiben a felperes nem csatolja a keresetlevele mellé a per előtti egyeztetés iratait, úgy azt a Bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasítja, de csak akkor, ha a fél jogi képviselővel jár el.

9. Felvételkészítés a tárgyaláson (Pp. 134/A §.)

A szabályozás követi a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) rendszerét, amely összhangban van a Polgári Törvénykönyvvel és az Alkotmánybíróság személyiségi jogra vonatkozó határozataival is. A módosítás kimondja, hogy a nyilvános tárgyaláson időbeli korlátozás nélkül készíthető kép-, illetve hangfelvétel a bíróság tagjairól, a jegyzőkönyvvezetőről, valamint az ügyészeiről.

Peres felekről, valamint más perbeli személyekről, és ezek képviselőiről csak hozzájárulásuk esetén lehet kép, illetve hangfelvételt készíteni.

A törvény eltérő rendelkezéseinek hiányában közfeladatot ellátó személyekről hozzájárulásuk nélkül is lehet kép, illetve hangfelvételt készíteni. Fontos tudni, hogy a kép és

hangfelvétel lehetősége csak a nyilvános tárgyaláson adott, zárt tárgyalásról nem lehet ilyet készíteni.

Meg kell még jegyezni, hogy a törvényszövegből úgy tűnik, hogy ezek a jogosultságok csak a sajtót illetik meg.

10. A tanúvédelem (Pp. 167. §)

Jelen kérdéskörben az alkotmánybírószági határozat született, amely megállapította, hogy törvényes mulasztás állt fent, mivel a Be. rendelkezik a tanúvédelemről, ezzel szemben a Pp. nem rendelkezett róla, holott a polgári eljárásokban is indokolt lehet a tanúk védelme.

Az új szabályozás szerint a tanúbizonyítási indítvány esetén továbbra is meg kell jelölni a bizonyítani kívánt tényeket és be kell jelenteni a tanú nevét és idézhető címét. A tanú foglalkozását azonban mostantól nem kell bejelenteni. A tanút megidézni kérő félnek a tanút előzőleg nyilatkoztatnia kell arról, hogy a tanú kéri-e az adatainak zártan történő kezelését, és köteles a tanú nyilatkozata szerint eljárni. Ha a tanút a fél nem tudja nyilatkoztatni, úgy zártan köteles kezelnie az adatait.

A zártan történő kezelés esetén az írásbeli beadványban úgy kell megjelölni a tanút, hogy csak a tanú nevét kell közölni, a tanú idézhető címét (és amennyiben szükséges egyéb adatait) a beadványhoz egy példányban csatolt külön lapon kell bejelenteni. Különösen indokolt esetben lehetséges az is, hogy a tanú nevének feltüntetése helyett egyéb megjelölést alkalmazzunk a tanúra.

Ha a tárgyaláson szóban történik a tanú bejelentése, úgy a fentieknek megfelelően kell eljárni, de külön rendelkezés, hogy a tanú adatait tartalmazó külön lapot a bíróságnak úgy kell átadni, hogy annak tartalmát a másik fél ne láthassa.

A bíróság köteles úgy kezelni a zártan kezelt tanú személyi adatait, hogy azokat a tanút megidézni kérő fél, és az ügyész kivételével más fél, és egyéb perbeli személyek ne ismerhessék meg. Így a tanú adatait tartalmazó lapot ezen személyek nem tekinthetik meg, és másolatot sem kaphatnak róla.

Ha azonban a bíróság az eljárás során megállapítja, hogy a tanú adatait ezen személyek megismerték, úgy a zártan történő kezelést megszünteti.

11. A szakértők (Pp. 183. §)

A szakértői tevékenységről szóló törvénnyel összhangban a Pp. tartalmazza a szakértői testületek által adott szakvéleményre vonatkozó eljárási szabályokat. Szakértői testület, kirendelésére csak akkor kerülhet sor, ha a perben már két, egymástól független szakértői vélemény született, és a köztük lévő ellentmondás a szakértők személyes meghallgatása során sem feloldható.

A szakértői testületre vonatkozóan a személyes megjelenésre való kötelezettség nem a teljes bizottságra, hanem csak annak egy - általuk, a szakvélemény előterjesztésekor megjelölt - tagjára vonatkozik.

Fontos módosítás még, hogy a szakértői testület nem a korábbi szakvélemények felülvéleményezésére kerül kirendelésre, hanem önálló szakvéleményt köteles készíteni.

12. A határozatok közlése (Pp. 218. §.)

Továbbra is főszabály, hogy a tárgyalás folyamán hozott végzéseket és az ítéletet a tárgyalás napján ki kell hirdetni, azonban a módosítás értelmében a bíróság szabadon dönthet arról, hogy rögtön kihirdeti-e az ítéletét, vagy elhalasztja az ítélethirdetést (tehát nemcsak bonyolult ügyben halaszthatja el az ítélethirdetést). A korábbi 8 nappal szemben most 15 napra halaszthat a bíróság, azzal, hogy ezen időtartam alatt le is kell írni az ítéletet, és azt az ott lévő feleknek nyomban kézbesíteni kell.

Továbbra is fennmarad az a szabály, hogy a határozatot a meghozatalától számított 15 napon belül írásba kell foglalni, azonban az írásba foglalástól számított eddigi 15 napos kézbesítési határidő 8 napra rövidül.

A fenti módosítás is a perek gyorsítását szolgálja. A rögtön történő kihirdetés, és a halasztás közül tehát a halasztott ítélethirdetés a gyorsabb, hiszen így 15 napon belül megkapja a fél az ítéletet, míg a másik esetben 15+8 nap, azaz 23 nap az időtartam.

13. A fizetési meghagyásos eljárás (Pp. 313. §.)

Fizetési meghagyás kibocsátásának van helye pénz fizetésére vagy ingó dolog kiadására irányuló lejárt követelés érvényesítése esetén, amely egy egyszerűsített nem peres eljárás keretében zajlik.

A korábban a pénz fizetésére irányuló követelés esetére előírt 200.000,-Ft-os határt 1.000.000,-Ft-ra emelte fel a jogalkotó, azaz az 1.000.000,-Ft alatti pénzfizetésre irányuló követelések kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthetők.

A módosítás bevezeti az automatizált fizetési meghagyásos eljárás fogalmát, eszerint a bíróság a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő eljárási cselekmények esetében számítástechnikai eszköz útján is eljárhat, amelyre vonatkozóan 2009. július 1-jétől egy közös országos számítógépes rendszert fognak létrehozni. 2009. július 1-től a fizetési meghagyás elektronikus úton is beadható lesz a bíróságokra. A módosítás ezen részének célja az, hogy a fizetési meghagyásos eljárás, hasonlóan a cégeljáráshoz, teljesen elektronikus eljárássá alakuljon át. Emiatt eredetileg volt olyan elképzelés is, hogy országosan egy bíróság lesz jogosult eljárni a fizetési meghagyásos ügyek lebonyolításában, de ez valószínűleg nem fog megvalósulni.

Nagy jelentősége van a fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelmet tartalmazó űrlapnak, amelyet egy külön IM rendelet tartalmaz (az eddigi fizetési meghagyásos kérelem tulajdonképpen szokásjogi alapon alakult ki).

Fontos újítás, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem mellékleteként csak akkor kell okirati bizonyítékot becsatolni, ha az okirat a követelés kötelezett által való beazonosításához szükségesnek tűnik.

A kérelemben megjelölhetőek a másik fél beazonosításához szükséges adatok (pl. születési hely és idő, anyja neve, adóazonosító jele, cégjegyzékszám, adószám, stb.).

A fizetési meghagyásos eljárás esetén a jogi személyű gazdálkodó szervezet felek nem kötelesek egymással egyeztetni és a fizetési meghagyás mellékleteként sem kell becsatolni a per előtti kötelező egyeztetés iratait.

Ha olyan esetben adnak be keresetlevelet (1.000.000,-Ft alatti követelés), ahol kötelező a fizetési meghagyásos eljárás, úgy a bíróság a keresetlevelet fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelemként intézi el. Ha viszont olyan ügyben adnak be fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelmet, ahol a fizetési meghagyás kibocsátásának nincs helye, akkor a bíróság keresetlevélként intézi el a beadványt.

A bíróság az eddigi 30 nappal szemben 15 napon belül köteles kibocsátani a fizetési meghagyást a kérelem beérkezésétől számítva. Ha azonban elektronikus úton történik a beadás, úgy 3 napon belül kell kibocsátania.

A törvény meghatározza azt is, hogy a fizetési meghagyásnak mit kell tartalmaznia. E körben újítás, hogy a bíróságnak arról is tájékoztatnia kell a kötelezettet, hogy a bíróság a

meghagyással érvényesített követelés jogalapját és az annak bizonyítására szolgáló tényeket érdemben nem vizsgálta. Köteles továbbá a bíróság a jogi személy azonosító adatait, így az adószámát és nyilvántartási számát feltüntetni a fizetési meghagyáson, akkor is, ha azt a jogosult nem jelölte meg a kérelemben.

A Pp-ben a követelés teljesítése szempontjából eddig a fizetési meghagyás kibocsátása utáni vagy előtti teljesítésnek volt jelentősége, most a módosítással a fizetési meghagyás kézhezvétele utáni vagy előtti teljesítésnek van jelentősége.

Ha a kötelezett az érvényesített követelést a fizetési meghagyás kézhezvételét megelőzően már teljesítette, úgy a bíróság felhívja jogosultat, hogy 15 napon belül nyilatkozzék követelésének fennállásáról. Ha a jogosult elismeri a kötelezettség teljesítésének megtörténtét vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a bíróság a pert megszünteti. Ha a jogosult úgy nyilatkozik, hogy a kötelezett nem teljesített, úgy a per folytatódik.

Ha a kötelezett a fizetési meghagyás kézhezvétele után teljesíti az érvényesített követelést és erre hivatkozik, úgy az nem tekinthető a fizetési meghagyás megtámadásának, hanem ebben az esetben a fizetési meghagyás jogerőre emelkedik. Ha a kötelezett a tartozás megfizetését okirati bizonyítékkal valószínűvé teszi, úgy a bíróság felhívja jogosultat, hogy 15 napon belül nyilatkozzon a követelésének fennállásáról. Ha a jogosult a kötelezett állítását elismeri vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a bíróság a fizetési meghagyás jogerőre emelkedéséről szóló záradékban feltünteti azt, hogy a követelés ugyan jogerőre emelkedett, de annak tárgyában végrehajtásnak nincs helye.

Fontos újítás, hogy amennyiben a fizetési meghagyás azért emelkedik jogerőre, mert a fizetési meghagyást a kötelezett nem vette át, hanem azt a kézbesítési vélelem alapján tekintik kézbesítettnek, úgy a kötelezett a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése után is jogosult ellentmondásra, mégpedig a végrehajtható okirat részére történő kézbesítésétől számított 15 napon belül. Ekkor a kötelezett az ellentmondás előterjesztésével egyidejűleg köteles a végrehajtás során felmerült és a jogosult által előlegezett költségeket a jogosultnak megfizetni vagy azt bírói letétbe helyezni. Ha ennek megtörténtét a kötelezett nem igazolja, úgy a bíróság az ellentmondást érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. Ha ezt igazolja, úgy a bíróság a végrehajtási eljárást felfüggeszti. Ebben az esetben az ellentmondás előterjesztéséig felmerült költségeket mindenképpen a kötelezett viseli, kivéve, ha a kézbesítési vélelmet megdönti. A bíróságnak a jogerőre emelkedett fizetési meghagyásban külön tájékoztatni kell a jogosultat arról, hogy a fizetési meghagyás az átvétel elmulasztása miatt emelkedett jogerőre és

tájékoztatja a jogosultat arról is, hogy a kötelezett még ezt követően a végrehajtási eljárás során is élhet ellentmondással.

Az eljárás gyorsítását szolgálja az, hogy a törvény előírja, hogy a bíróságnak a peres eljárás illetékére történő kiegészítéstől, illetve a részletes kereset benyújtásától számított 30 napon belüli időpontra kell kitűznie az első tárgyalást. Abban az esetben, amennyiben a kötelezett a végrehajtató okirat kézhezvétele után tesz ellentmondást, úgy a bíróság legkésőbb az eljárást befejező határozatában pénzbírsággal sújtja az alperest, abban az esetben, ha az alperes a jogi személy joggyakorlás követelményeivel ellentétesen vagy egyébként nyilvánvalóan alaptalanul terjesztett elő ellentmondást az ügyben. A fizetési meghagyással szembeni ellentmondás folytán perré alakult eljárást a Pp. egy külön új fejezetben, mégpedig az V. rész XXIV. fejezetében megjelölt „Kisértékű perek” c. fejezetben szabályozza.

14. A kisértékű perekre vonatkozó szabályok

A törvény miniszteri indokolása alapján a módosítás egyik kiemelt célja a kisperértékű ügyek idő- és költségtakarékosabb elintézésének előmozdítása, egy egyszerűsített gyorsított pertípus - a kisértékű perek szabályainak - bevezetésével. A kisperértékű ügy fogalmának lényege, hogy az igazságszolgáltatás során eldöntendő ügy súlyához képest aránytalanul nagy az eljárás költsége, sok esetben a pertárgy értékével vetekedhet a perköltség mértéke.

Kisértékű perek azok a perek, amelyek a helyi bíróság hatáskörébe tartoznak és amelyek az 1.000.000,-Ft-ot meg nem haladó pénz fizetésére irányuló követelések érvényesítése érdekében benyújtott fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás folytán alakultak át perré. A kisértékű perek lényege a gyorsítás, valamennyi perbeli cselekményre elég rövid határidő van. Azt, hogy egy per kisértékű pernek minősül-e, az dönti el, hogy a per tárgyának mennyi volt az értéke a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem beadásakor. Ha később keresetváltoztatás folytán a pertárgy értéke nő, úgy a pert az általános szabályok szerint kell folytatni.

Nem lehet alkalmazni a kisértékű perek szabályait, ha az iratokat hirdetmény útján kell kézbesíteni, vagy ha bármelyik félnek ügygondnoka van, illetve akkor sem, ha a felek közösen előterjesztett kérelmükben ezt külön kéri. A bíróság a felperes részletes keresetét és bizonyítékait legkésőbb a tárgyalásra szóló idézésben közli az alperessel.

A bíróság külön tájékoztatja a feleket arról, hogy a pert ezen gyorsított eljárás szabályai szerint fogja elbírálni, és ezen szabályokat röviden le is kell írni. A bíróságnak a

tárgyalást úgy kell kitűznie, hogy az első tárgyalási nap a felperes részletes keresetének és illetéklerovásának bíróságra történő beérkezésétől számított legkésőbb 45 napon belül megtartható legyen (valószínűleg a bíróságok leterheltsége miatt ez a határidő nem lesz tartható, de az igazságügy miniszter kérésére került ez bele a törvénybe).

A bizonyítás felgyorsítása érdekében a módosítás előírja, hogy a fél a bizonyítási indítványait néhány kivételtől eltekintve legkésőbb az első tárgyalási napon terjessze elő. Kivétel ezalól a keresetváltoztatás, illetve viszontkereset indítás esetén a megváltoztatott keresettel, illetve viszontkeresettel szembeni bizonyítási indítvány, amelyet a fél azon a tárgyalási napon is előterjeszthet, amelyen a keresetváltoztatás vagy viszontkereset indítás történt, vagy ha ennek előterjesztésére 2 tárgyalási nap között került sor, úgy az azt követő tárgyalási napon. Arra is lehetőség van, hogy a bíróság a tárgyalásra történő felkészülésre határidőt biztosítson és ebben az esetben az alperes bizonyítási indítványait ezen határidőn belül kell előterjesztenie. Számítási kifogás előterjesztése esetén a beszámítani kívánt követelés bizonyítására vonatkozó indítványt a kifogás előterjesztésével egyidejűleg kell előterjeszteni. Abban az esetben, amennyiben az ellenfél ebbe beleegyezik, a félnek jogában áll a bizonyítási indítványait a per folyamán bármikor előterjeszteni. Kivétel továbbá az, ha a félnek az első tárgyalási napot követően jut a tudomására az a tény, amelyre bizonyítékként hivatkozni kíván. Ebben az esetben az I. fokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig terjesztheti elő a fél a bizonyítási indítványait.

A per gyorsítása érdekében a törvény kimondja, hogy a fenti rendelkezésekkel ellentétesen előterjesztett bizonyítási indítványokat a bíróság köteles figyelmen kívül hagyni. Változik a tárgyalás elmulasztásának jogkövetkezménye is, annyiban, hogy abban az esetben, amennyiben a tárgyaláson egyik fél sem jelenik meg, úgy az eljárás nem szünetelhet, hanem a bíróság a pert megszünteti. A folytatólagos tárgyaláson történő megjelenés elmulasztása sem gátolja az ügy érdemében való döntést, hanem a bíróság ebben az esetben a rendelkezésre álló adatok alapján dönt. A folytatólagos tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy az elhalasztott napját követően legkésőbb 30 napon belül megtartható legyen. Keresetváltoztatásra a felperesnek az alperes érdemi ellenkérelme után csak egy alkalommal, az első tárgyaláson van lehetősége. Ezen időpont után csak akkor változtathat keresetet a felperes, ha ehhez az alperes hozzájárul. A bíróság kivételesen engedélyezheti, hogy a felperes a keresetét az első tárgyalást követően is megváltoztathassa, de legkésőbb a folytatólagos tárgyalásig nyitva álló időköz első harmadában akkor, ha az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kért.

A felperes akkor is megváltoztathatja az első tárgyalás után a keresetét, ha ezt követően jut tudomására olyan adat vagy tény, amely indokolja a keresetváltoztatást. A keresetváltoztatási tilalom azonban nem zárja ki azt, hogy a felperes az első tárgyalást követően az alperes hozzájárulása nélkül az eredetileg követelt dolog helyett más dolgot vagy kártérítést követeljen, ugyanazon jogviszony alapján más jogkövetkezmény alkalmazását kérje, a keresetét felemelhesse vagy leszállíthassa, illetve azt a járulékokra is kiterjeszthesse, vagy megállapítás helyett teljesítést, vagy teljesítés helyett megállapítást követelhesse. Azonban a bíróságnak az ilyen keresetváltoztatást is figyelmen kívül kell hagynia, ha nyilvánvaló, hogy annak előterjesztése a per elhúzását célozta.

Az alperes ellen viszontkeresetet csak az első tárgyaláson indíthat. Ezen időpont után csak akkor, ha az alperes hozzájárult. A bíróság kivételesen engedélyezheti, hogy ezután is előterjeszthessen viszontkeresetet, de csak akkor, ha ehhez felkészülési időt kért és a tárgyalási időköz első harmadában. Ha a felperes a keresetét az alperes hozzájárulásával megváltoztatta, úgy az alperes a határidőn túl a felperes hozzájárulása nélkül is indíthat viszontkeresetet. A bíróság köteles érdemi tárgyalás nélkül elutasítani a viszontkeresetet, ha azt a perelhúzás miatt terjesztették elő. Szintén elutasítja azt a keresetet a bíróság, amelyben nem kizárólag pénzkövetelést érvényesítenek, vagy amelyben olyan pénzkövetelést érvényesítenek, amely az 1.000.000,-Ft-ot meghaladja. Beszámítási kifogást is főszabályként csak az első tárgyaláson lehet előterjeszteni, kivéve, ha a beszámítani kért követelést az ellenfél elismeri, a beszámítandó követelés fennállta közokirattal vagy teljes bizonyító magánokirattal bizonyítható, a beszámítani kért követelés az első tárgyalás után járt le, a követelés fennálltáról vagy lejártáról az első tárgyalás után szerzett a fél tudomást és ezt valószínűsíti.

A bíróság kivételesen itt is engedélyezheti, hogy az első tárgyalás után terjesszen elő a fél beszámítási kifogást, de csak akkor, ha ehhez az első tárgyaláson felkészülési időt kért és ezt a tárgyalási időköz első harmadában meg kell tennie.

A kisértékű perekben a fellebbezés lehetősége is korlátozott. Fellebbezni csak az I. fokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére, vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye. A fellebbezési határidő elmulasztása miatt a fellebbezési határidő utolsó napjától számított 60 napon túl nincs helye igazolási kérelemnek. A II. fokú eljárásban új tényt állítani, illetve új bizonyítékot előterjeszteni nem lehet. A II. fokú bíróság az ügyben tárgyaláson kívül határoz, kivéve, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri.

A fellebbezési jog korlátozása bizonyos alkotmányossági aggályokat felvet, tekintettel arra, hogy sok embernek az 1.000.000,-Ft is sokat számít és esetükben nem indokolt a fellebbezés ilyen körű korlátozása. Nem lehet továbbá a fenti fellebbezési szabályokat alkalmazni a végzés elleni fellebbezés esetében, valamint tartási vagy járadék jellegű követelésekre irányuló perek esetén az ítélettel szembeni fellebbezés során sem.

A tanulmányomban összefoglaltam a polgári perrendtartás utóbbi időben megvalósított legátfogóbb módosítását, amely hatással van megannyi jogág eljárásjogi szabályaira. Jelen módosítással a jogalkotó a túlterhelt bíróságok és az elhúzódo perek problémáját próbálja orvosolni a külföldi minták figyelembevételével. A jogi szabályozás sokszor előremutató, azonban a gyakorlatba az anyagi források biztosítása miatt gyakran nehezen átültethető. A módosítás alkalmazhatóságának sikeressége a jövő kérdése.